

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

februari 1 • 2019

Ethelreds Second Hand med proveniens från 1902
En skåning på Amager i 1300-tallet?
Sveriges sedlar under 1900-talet. Del 1.
Gulaschbaronen – de neutralas världskrigsminne
SNT-register 2018

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens hemsida
www.numismatik.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.
På hemsidan kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

ANNONSPRISER

1/12 sida
47 × 50
mm
250 SEK

1/8 sida
72 × 50
mm
350 SEK

1/6 sida
47 × 105
mm
400 SEK

1/4 sida
72 × 105
mm
600 SEK

1/2 sida
151 × 105
mm
1 200 SEK

1/1 helsida
151 × 214 mm
2 000 SEK

mittuppslag
5 000 SEK

2:a & 3:e
omslagssidan
2 500 SEK

4:e omslagssidan
5 000 SEK

SNT behåller samma låga annonspriser även 2019

Annonsen på årsbasis får dessutom 20% rabatt

Annonsstopp senast den 1:a i månaden före utgivning

Radannonser: SNF-medlemmar erbjuds gratis annons med tre rader
att köpa, sälja eller byta samlarobjekt – kontakta info@numismatik.se

Annonsen som inte är förenliga med SNF:s och AINP:s etik avböjs

Innehåll SNT 1 • 2019

ARTIKLAR OCH NOTISER

	SID.
Sveriges sedlar under 1900-talet. Del 1	4–9
Guldinlösen 1919	9
En skåning på Amager i 1300-tallet?	10–12
Svensk Numismatisk Tidskrift. Register 2018	13–15
Dubbel glädje – Ethelreds Second Hand med proveniens från 1902	17–18
Förkomna böcker i numismatiska raritetssamlingen	22–23
Ny sedel- och myntserie 2015–2017	23
Gulaschbaronen – de neutralas världskrigsminne för en hundralapp	25

FASTA RUBRIKER

PRESSKLIPP 1940.	9
LOKALA NUMISMATISKA FÖRENINGAR & MYNTKLUBBAR I SNF.	12
SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGENS BOKBUTIK.	16
BOKTIPS.	18
NYTT OM BÖCKER – RECENSIONER.	18–19
AUKTIONER & MÄSSOR.	19
NÄTNYTT.	19
SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING.	26

OMSLAG

Tiotusen kronorssedel från 1958 med Gustav VI Adolf iförd uniform. År 1988 beslutades att den höga sedelvalören skulle utgå. Anledningen var bland annat att den då trettio år gamla sedeln var alldeles för lätt att förfälska. Dessutom behövde bankerna den inte längre, större betalningar utfördes med annan teknik. Inte heller allmänheten bedömdes ha behov av sedlar i denna höga valör. Under de sextio år som gått sedan dess har väl knappast någon frågat efter den och digital teknik har tagit över alla större transaktioner. Mått 210 × 120 mm. Läs Magnus Widells inledande artikel i serien om 1900-talets sedlar på sidorna 4–9.

FOTO: KMK.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

KANSLI OCH REDAKTION

Banérgatan 17 n b
11522 Stockholm
Tel. 08 - 667 55 98
Måndagar
kl. 10 - 12 och 13 - 16
info@numismatik.se

Plusgiro 150007 - 3
Bankgiro 219 - 0502
Svenska Handelsbanken

CHEFREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

Monica Golabiewski Lannby
monica@numismatik.se

PRENUMERATION

200 SEK / år (8 nr)
Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt
Kom ihåg att
meddela adressändring!

SNT trycks med bidrag från
Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning samt
Sven Svenssons stiftelse för
numismatik.

Redaktionen ansvarar inte för ej
beställt material. Texter och bilder i
SNT lagras elektroniskt och publiceras
som pdf på föreningens hemsida.
Den som sänder material till SNT
medger detta.

Register över alla artiklar och
notiser i SNT 1977 - 2018 finns i
sökbart pdf-format på hemsidan.

TRYCK

Pipeline Nordic AB
ISSN 0283-071X

VÅREN 2019

Föreningens aktiviteter

Våra medlemmar är varmt välkomna till SNF:s föreningskvällar. De är med få undantag förlagda till sista onsdagen i månaden, vår och höst. Vi ses i samband med föredrag, alltid med ämnet numismatik. Föreningen bjuder på enklare förtäring.

HUR ORGANISERA KLÄDINSAMLING? — NU ETT EU-DIREKTIV

Redan på 1700-talet insamlades i Sverige klädlumpor i statlig regi. Ett massivt vad man i dag skulle kalla återvinningsprogram. Lumpsammlare for ut med häst och vagn, land och rike runt. Minsta linnetrasa togs om hand, även i den östra rikshalvan, levererades till Riksbankens lumpmagasin mot kvitto, en lumppollet. Så i väg med fullastad båt till Riksbankens pappersbruk i Tumba för att omvandla linnelumpen till sedelpapper.

På polletten (KMK samling och foto) från 1800-talet ses häst och vagn lastad med lump. Lumpmagasinet står på pålar i vattnet. En kajutbåt, ägd av Riksbankens pappersbruk, väntar vid kaj.

Så hur svårt kan det vara i dag ... ☺

Välkomna till föredrag om annat än lumpolletter:

FEBRUARI

27 Föreningskväll

Plats Banérgatan 17

18.00 FÖREDRAG. Bo Gunnarsson: "Den fula ankungen". Om ett mer än tusen år gammalt numismatiskt objekt och hur slumpen i kombination med forskning kan bjuda på den ena överraskningen efter den andra!

MARS

20 Föreningskväll

Plats Banérgatan 17

18.00 FÖREDRAG. Christian Hamrin: "Ny typ av värderingsbok". Berättar lite om arbetet med sin bok, ny numrering och ny kvalitetsbedömning m.m.

Med detta SNT-nummer följer ett inbetalningskort.
Använd det gärna när ni betalar medlemsavgiften för 2019.
Endast 200 kronor för vuxna medlemmar.
100 kronor för juniorer.

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Adress: Banérgatan 17 n b, Stockholm. T-bana Karlaplan; buss 4, 44, 76
Kansliet är öppet: måndagar kl. 10 - 12 & 13 - 16
Kansliet är stängt: midsommar - 1 september; jul- och nyårshelgerna
Hemsida: www.numismatik.se
SNT finns på Facebook

SVERIGES SEDLAR UNDER 1900-TALET. Del 1.

Av Magnus Widell

Under en tidsepok av 100 år hinner det hända mycket i samhället. Detta återspeglas även i ett lands användning och utgivning av sedlar. Säkerhetskraven ökar vilket hela tiden medför förnyelse av våra sedlar.

I Sverige fick vi under 1900-talet uppleva bland annat den långlivade sedelserien Sittande Svea. Valören 5 kronor gavs ut redan 1890 och hundra-kronorssedeln utgavs sista gången 1963. Men samtliga valörer var lagliga betalningsmedel i ytterligare 24 år. Svenskarna fick stifta bekantskap med nya sedelvalörer som 20 kronor och 10000 kronor, men även att Riksbanken utgav en 500-kronorssedel. Rätten att inlösa sedlar i guldmynt försvann och de enskilda bankerna upphörde med sedelutgivning.

På 1830-talet hade enskilda affärsbanker börjat ge ut sedlar, men genom 1897 års riksbankslag upphörde rätten för enskilda banker att ge ut sedlar från år 1904. Därmed fick Riksbanken monopol på sedelutgivning. I samband med detta måste Riksbankens sedelutgivningsrätt höjas. En ny ökning av sedelutgivningsrätten genomfördes 1913. Riksbanken fick då utge sedlar till ett belopp som svarade mot dubbla guldbehållningen och därutöver 125 miljoner kronor, förutsett att det belopp som översteg guldbehållningen motsvarades av så kallad supplementär täckning (= i fråga om sedelutgivning, om täckning som fordras för den del av de utelöpande sedlarna som icke täcks av Riksbankens metalliska kassa). Detta "extrabelopp" måste efterhand höjas från ursprungliga 125 miljoner kronor till inte mindre än 2500 miljoner kronor. Den sistnämnda höjningen

1. 5-kronorssedel med sittande Moder Svea på framsidan formgiven av Julius Kronberg och på baksidan Gustav Vasa.
121×70 mm.

genomfördes 1947. Året därpå ändrades principerna för sedeltäckningsbestämmelserna. Genom en lag den 28 maj 1948 stadgades – närmast som ett provisorium – att Riksbanken skulle få ge ut sedlar till ett maximibelopp av 3 200 miljoner kronor. Detta maximibelopp kom sedan att höjas nästan varje år.

Sittande Svea

När seklet inleddes användes en sedelserie av 1890-års typ, även kallad Sittande Svea, som blev en riktigt långlivad sedelserie. Serien har

fått sin benämning efter den bild av Moder Svea som återfinns på alla valörer. Moder Svea tillkom redan på 1700-talet och bilden satt då i en så kallad vitstämpel på sedlarna.

Julius Kronberg (1850–1921) är konstnären som har ritat Sittande Svea på sedlarna av 1890 års typ. Den första valören i serien var 5-kronorssedeln som utgavs 1890. Med två års mellanrum utlämnades de andra valörerna. Efter femman följde 10-kronorssedeln 1892, 1000 kronor 1894, 50 kronor 1896 och slutligen 100-kronorssedeln 1898.

2. 1000-kronorssedel i folkmun benämnd lax på grund av dess rosa färg. Konstnär Julius Kronberg. 210×120 mm.

Tiden varierar hur länge de olika valörerna utgavs innan de ersattes med andra sedlar. 10-kronorssedeln trycktes till och med 1940, 5-kronorssedeln 1952, 50 kronor 1962, medan sista året en sedel i denna typ trycktes var 1963, nämligen den på 100 kronor. Detta innebär att Sittande Svea-sedlar utgavs i 73 år. Bild 1.

Samtliga sedlar i serien har samma grundutseende. Framsidan visar Moder Svea i nedre högra hörnet. I höger hand håller hon lilla riksvapnet och på vänster arm ligger ett ymnighetshorn. Nedanför Moder Svea ses Riksbankens devis HINC ROBUR ET SECURITAS (= Härav styrka och säkerhet) samt årtalet för Riksbankens

grundande 1668. Runt valören som återges med bokstäver återfinns förbindelsen för banken att inlösa sedeln med guldmynt.

År 1873 hade Sverige infört guldmyntfot – man band från detta år myntsystemet vid guldets. Under första världskriget (1914–1918) måste flera stater tillfälligt överge guldmynt-

foten. En del länder återinförde den på 1920-talet, i Sverige skedde det 1924. I samband med världskrisen i början av 1930-talet avskaffades den åter och i Sverige ägde detta rum 1931. I den regeringsform som gällde ända fram till 1975 fanns skyldigheten kvar för Riksbanken att vid anfordran lösa in de utgivna sedlarna med guldmynt. Men ända sedan 1931 tillkom en särskild lagstiftning som befriade Riksbanken från inlösningskyldighet. Denna lagstiftning förnyades varje år ända till dess den nya regeringsformen trädde i kraft 1975. Texten om inlösningskvarstad dock på Sittande Svea-sedlarna så länge de trycktes och för 100-lappen var det alltså till och med 1963.

Först med denna serie återfinns ett kungaporträtt på en riksbankssedel. Dock inte som huvudporträtt – utan på baksidan visas Gustav Vasa inom en rikt utsirad inramning. På ömse sidor konstgraverade rosetter där valören anges med siffror. Gustav Vasa, som vid sedelutgivningen varit död i 330 år, var riksgrundaren som skulle hedras. Till en början var meningen att olika monarker skulle pryda de olika valörernas baksida. Exempelvis skulle Karl XII avbildas på 1000-kronorssedeln, vilket knappast hade passat med tanke på hans finanspolitik och nödynt.

Ett flertal smärre förändringar genomfördes på de olika valörerna under årens lopp. Men då samtliga sedlar i serien var likartade, så skedde vid två olika tillfällen några större samordnade förändringar av sedlarna. Under åren 1905–1907 ökades antalet färger från två till tre. På valörerna 5 och 10 kronor fick guillocken en grönaktig färg, medan den på 50- och 100-kronorsedlarna blev gulaktig. Guillocken är ett upprepat linje-, våg- eller slingmönster, oftast åstadkommet med en speciell maskin för att försvåra förfälskning. Exempel på detta är mittrosen på framsidan av Sittande Svea-sedlarna.

Åren 1917–1918 gjordes en annan stor förändring då färgen på den lilla valörsiffran ändrades från svart till rött. Årtal och nummer fick svart

3. Enkronesedel som i folkmun benämndes kotia, vilket förklaras med en skämtsam historia om ett kök. 121×70 mm.

färg. Vidare ändrades texten angående inlösen från "af den 30 Maj 1873" till "av den 30 maj 1873". Sedelvalören 1000 kronor trycktes först på ett blåaktigt papper, men 1909 ändrades färgen på pappret till en svag röd färg, varför smeknamnet bland annat blev "en skäring" eller "en lax" för tusenlappen. Bild 2.

Enkronesedel blev "kotia"

Krig och oro ute i världen har alltid påverkat penningpolitiken. Så blev det också vid första världskrigets utbrott 1914. Bristen på skiljemynt blev en av de första påfrestningarna som drabbade det svenska samhället och en enkronesedel gavs ut, vilken kom att kallas "kotia". Bristen på skiljemynt innebar att det var främst enkronor som saknades och det var lättare och snabbare att trycka sedlar än att få fram silver och prägla nya mynt.

År 1914 kunde Riksbanken enligt gällande bestämmelser inte trycka sedlar under 5 kronor. Därför måste författningen ändras och detta skedde den 31 augusti 1914. Redan den 4 september kunde den första upplagan på drygt två miljoner enkronesedlar släppas ut i marknaden. Sedeltryckeriet hade utfört tryckningen redan innan ett beslut var fattat. Vid 1914 års utgång utgjorde enkronesedlarna 0,75 % av hela sedelstocken. Samtidigt konstaterade Riksbanken att sedeln rönt ett stort intresse som samlarobjekt och en inte obetydlig del av sedlarna därmed undandragits från den allmänna rörelsen.

Enkronesedeln skiljde sig till utseendet helt från 1890 års sedeltyp. Valören en krona hade givits ut som sedel redan 1874 och 1875 men fick när den åter gavs ut 1914 ett något mindre format, 70×121 mm (mot tidigare 75×135 mm) och vissa andra smärre förändringar. Redan när valören kom 1874 hade den hämtat stora delar av utseendet av de "en riksdaler riksmüntssedlar" som utgavs 1859–1873. Det innebar att även symbolerna för adel, präster, borgare och bönder fanns med i de fyra hörnen även på enkronesedeln 1914, trots att ständsriksdagen avskaffats redan 1866. I tryckeriföreståndare Johan Albert Bergströms beskrivning av den nya sedeln, som lämnades till bankofullmäktige heter det att "... i ramens fyra hörnmotiv finns orden 'En krona' i bågform". I mitten upptill på sedeln finns stora riksvapnet med sköldhållare.

Sedelns framsida har en grön ram med svart tryck på vitt sedelpapper. Baksidan har framsidans svartryck i spegeltryck med undantag för seriebokstav, nummer och namnteckningar. Valören gavs ut till och med 1921.

Smeknamnet på dessa sedlar blev "kotia", som har blivit ett allmänt begrepp. Ibland kallas de även för "hagalundstia". Benämningen "kotia" lär ha kommit till när en gumma sålde sin ko och fick konanter i lika många enkronesedlar som skulle ha varit tiokronorssedlar. Men det finns varianter på hur gumman skulle ha blivit lurad. En är att när skoaren

4. 10 000-kronorssedel, utan tryck på baksidan, formgiven av Akke Kumlien.
210×120 mm.

skulle betala för köpet av en ko, så hade han mitt i sedelbunten av tiotusent kronor kilat in sju av dessa enkronesedlar och i hennes åsyn bladdrade han och räknade upp beloppet i tiotusent ... Slitna och gulnade och med samma storlek som tiorna var det kanske lätt att låta sig luras. Bild 3.

Av okänd anledning kom de inom stockholmsområdet även att kallas "hagalundstior". Hagalund ligger i Solna och benämningen var nog enbart lokal men också tidsbegränsad. I ett slanglexikon förklaras förutom hagalundstia även "hagalundare", vilket bland annat kan betyda hastverk eller provisoriskt arbete. Varför det blev "tia" är dock obesvarat.

Frågan om att tillverka och utge enkronor av papper aktualiserades även innan och under andra världskriget. Ett reservlager av sedlar trycktes 1938–1940, men de kom inte till användning. När författningen ändrades i augusti 1914, så att utgivning av sedelvalören en krona medgavs, angavs även: "skola emellertid dylika sedlar, så snart de kan, ur den allmänna rörelsen indragas". Men det skulle dröja ända till utgången av 1987 innan sedlar på en krona drogs in och

upphörde att gälla som betalningsmedel. Det gällde även enkronesedlar från 1874 och 1875.

Landets högsta sedelvalör 10 000 kronor

I en lag från 1934 var det bestämt att Riksbankens sedlar endast skulle lyda på fem, tio, femtio, etthundra och ett tusen kronor. Endast om särskilda omständigheter inträffade och behovet av skiljemynt utökades skulle det prövas om sedlar på en krona skulle ges ut.

Redan fyra år senare, i juni 1938, kom en ny lag där de ovan nämnda valörerna var kvar men med tillägget, att fullmäktige kunde pröva om det var lämpligt att utge sedlar på tiotusen kronor. Tanken var inte ny. Vid 1911 års riksdag föreslogs att Riksbanken skulle ge ut sedlar på 500 kronor, men bankofullmäktige ansåg det mer angeläget att ge ut en 10 000-kronorssedel. Men det skulle dröja till 1939 innan fullmäktige tog initiativet till att ge ut den nya högre sedelvalören 10 000 kronor. Fullmäktige menade att denna sedelvalör skulle hälsas med tillfredsställelse från affärsbankernas sida.

Men bankofullmäktige tog också upp en annan viktig fråga med bankoutskottet. Sedan den 28 september 1931 hade Riksbanken enligt en särskild kungörelse inte någon skyldighet att lösa in bankens sedlar i guld. Trots detta hade denna text fortsatt vara kvar på sedlarna, eftersom det ansågs vara en tidsfråga innan nya sedeltyper skulle införas. Därför borde nu lagen ändras så att utfästelsen om inlösen i guld togs bort.

Den nya tiotusen kronorssedeln som Riksbanken lämnade ut från och med den 14 december 1939 hade inte heller texten om inlösen i guld. Tryckplåtarna till 10 000-kronorssedeln var graverade efter ritningar av Akke Kumlien (1884–1949) och liksom enkronesedlarna 1914–1921 skiljde de sig helt från 1890 års sedeltyp. För att vara en svensk sedel blev utsendet helt annorlunda mot tidigare utgivningar och typografiskt liknar de mer dåtidens engelska sedlar, främst sedlar på 5 pund sterling. Bild 4.

Sedeln 10 000 kronor har i övre delen i en inramning lilla riksvapnet och bankens namn SVERIGES RIKSBANK på ömse sidor därom. Under

5. 10 000-kronorssedeln 1958 med Gustav VI Adolf efter ritningar av David Tägtström och Stående Svea, formgiven av Eric Palmquist.
210×120 mm.

vapenbilden anges valören på två sätt, med texten Tiotusen kronor och därunder Kronor 10 000 Kronor. Sedelns tryckår, seriebokstav och nummer är i rött och finns dels i övre vänstra hörnet, dels nedtill till höger. Där finns även en liten relief föreställande Gustav Vasa i helfigur, som är placerad i sedelpapperet med vitstämpel. Vitpräglingsförfarandet hade inte före-

kommit på svenska sedlar sedan 1849. Det kanske mest anmärkningsvärda med sedeln är att baksidan lämnades otryckt. Det opraktiska utförandet med vit baksida lär ha förorsakat att sedlar har kommit bort. Trots att sedeln endast finns med året 1939 finns det tre olika kombinationer på namnunderskrifter av 10 000-kronorssedeln som är kända.

Sedeln blev ogiltig som betalningsmedel efter den 31 december 1987.

Som en jämförelse kan nämnas att en ny Chevrolet 1935 kostade 3 995 kronor. År 1944 blev man lovad en ny Volvo för 4 800 kronor och när Volkswagen kom till Sverige 1948 var priset 6 300 kronor. För 10 000-kronorssedeln gick det i stort sett att köpa två nya bilar!

Samla inte skiljemynten på buteljer – då komma kotiorna!

Myntstocken hårt pressad – enkronorsproduktionen upp i 11 miljoner pr år. – Stockningar i skiljemyntens cirkulation.

När det blev aktuellt att tillverka en ny upplaga av 10 000-kronorssedlar år 1958 bestämdes det att ändra sedeln radikalt och bland annat skulle baksidan inte vara otryckt. Vitt sedelpapper användes även denna gång, men den blev med sitt gröna tryck betydligt lättare att uppmärksamma.

Även denna sedel utlämnades i rörelse strax före jul, nämligen den 17 december 1958. Framsidan har till höger ett porträtt av Gustav VI Adolf, iförd uniform, efter ritningar av *David Tägtström (1894–1981)*. På baksidan återfinns man ”Stående Svea” på ett postament och i höger hand håller hon lilla riksvapnet och över vänster arm en sädeskärve. Motivet är ritat av *Eric Palmquist (1908–1999)* och det var hans hustru som stod modell för Svea. Riksbankens Olle Mirowsky deltog också i utformningen av sedeln. *Bild 5*.

År 1988 beslutades att 10 000-kronorssedeln skulle försvinna. Anledningen var bland annat att den då trettio år gamla sedeln var alldeles för lätt att förfalska. Dessutom behövde bankerna den inte längre, större betalningar utfördes med annan teknik. Inte heller allmänheten bedömdes ha behov av sedlar i den valören. Inlösningsstiden blev tre år och efter den 31 december 1991 upphörde sedeln att gälla.

FOTO: KUNGL. MYNTKABINETTET.

Artikelserien om 1900-talets sedlar, som är i fyra delar, fortsätter i kommande nummer av SNT.

Myntverket har det påfrestande värre just nu på grund av den ökade åtgången av skiljemynt. Värst är det med enkronorna och även om produktionen på sistone stegrats till 60.000 enkronor per dag så beror det ytterst på allmänhetens lojalitet om inte kotiorna måste rädda situationen. I vanliga fall producerar Myntverket ett par miljoner enkronor per år men från den 1 juli 1939–1 juli 1940 har man tillverkat nära 11 miljoner! Men så uppgår också f.n. den utelöpande myntstocken till 18 kronor per individ mot 12 under förra kriget.

Myntdirektör Alf Grabe låter emellertid optimistisk, då han berättar om Myntverkets svårigheter för St.-T. och han hoppas allvarligt att svenska folket skall slippa kotiorna.

— Den förnämsta orsaken till den ökade åtgången av skiljemynt är de många inkallelserna. I en norrländsk by där det tidigare kanske räckt med att en tia cirkulerat har behovet nu ökat i så väldig grad, att det blir vissa stockningar och det är detta som vållat en smula huvudbry. Myntstocken per person uppgår till 18 kronor, 50

proc. mera än under förra kriget då varje individ använde 12 kronor med kotiorna. Vi ha också nått maximum f.n., rekordet är 20 kronor eller mark per person, en åtgång som bokförts i Tyskland.

— Ytterst beror det på allmänheten själv om kotiorna skola släppas ut eller ej, fortsätter direktör Grabe. Folk måste uppmanas att sätta in sina pengar på banken. Låt bli att stoppa 1-öringar på buteljer! Samla inte heller tvåkronor – ett omtyckt nöje! Det behövs ingen dylik förrådslagring av skiljemynt. Tänk om alla skulle ha en sådan hobby, då hjälpte ju ingenting ens under normala förhållanden.

Nå, nu tror jag att det hela så småningom kommer att reglera sig själv. Den växande arbetslösheten i förening med inskränkningarna i busstrafiken, den reducerade verksamheten inom skilda industrier m.m. bidraga givetvis till en minskning av myntåtgången. Under förra kriget sjönk exempelvis denna från 12 till 6 och 7 kronor per individ, då krisen satte in efter fredsslutet.

Stockholms-Tidningen
år 1940

Guldinlösen 1919

För jämt hundra år sedan uppmanade ekonomihistorikern, professorn i nationalekonomi, Eli F. Heckscher (1879–1952) allmänheten att lösa in sina sedlar mot guldmynt. Han ville på så sätt tvinga Riksbanken att höja diskontot. Den förda diskontopolitiken hade nämligen lett till att sedelvärdet sjunkit under guldvärdet.

I en tidningsartikel påpekade Heckscher den vinst man kunde göra genom att växla in sedlar och sedan

spara guld. Många hörsammade uppmaningen och guldkassan lättade några miljoner.

I samband med skandinaviska myntunionen år 1873 (–1924) och införandet av kronan beslutades att inlösen av sedlar skulle ske med guldmynt. På sedlar ända till och med Sittande Svea-sedlarna angavs att: *Sveriges Riksbank inlöser vid anfordran denna sedel å ... kronor med guldmynt enligt lagen om rikets mynt af den 30 Maj 1873.*

Men från den 28 september 1931 befriades Riksbanken från denna sin skyldighet. Sedan dess har vi pappersmyntfot, ingen metallfot alls alltså. Formellt avskaffades guldmyntfoten först med utgången av 1971.

Heckschers böcker *Sveriges ekonomiska historia sedan Gustav Vasa, Svenskt arbete och liv, Historieuppfattning – materialistisk och annan* innehåller kapitel om svenska penningväsendets historia.

MGL

En skåning på Amager i 1300-tallet?

Av Jens Christian Moesgaard ¹

Fund af svenske mønter fra middelalderen er sjældne i det nuværende Danmark. En enkelt gruppe optræder dog lidt oftere, nemlig brakteater (hulpenninge) fra midten af 1300-tallet. Denne artikel ser lidt nærmere på fundet i Tårnby kirke et par kilometer sydøst for København på øen Amager. Først skal vi dog have et par ord generelt om svenske brakteater i Danmark.

Der findes desværre ikke en komplet opdateret oversigt over fundene, men i 1977 kendte man 71 stykker fundne i danske kirkegulve (og kun en tosidet svensk mønt). Hele 63 af dem tilhører typen med en krone eller et bogstav i en strålerand. Heraf er ikke færre end 58 af varianten med et E som motiv.² Jørgen Steen Jensens nyttige liste i dette blad følger enkelte eksemplarer til fra fund gjort i slutningen af 1970'erne, uden at det ændrer det samlede billede nævneværdigt.³ I skattefund i Danmark kendtes i 1992 også nogle få svenske brakteater, flest fra det store Kirialfund.⁴ Siden er der ikke lavet opgørelser over nyttilkomne fund. Fund fra udgravninger af ikke-kirkelige kontekster og detektorpladser er aldrig blevet opgjort.

Typen med en krone eller et bogstav i en strålerand blev præget fra cirka 1354 til cirka 1363 og er karakteriseret ved et lavt sølvindhold.⁵ Eksemplarer med E formodes at være præget i Kalmar, mens dem med L er fra Lödöse (ved Göteborg) og med S fra Söderköping. Eksemplarer med krone er muligvis fra Uppsala, men det er usikkert.⁶

Det er ikke kun i det nuværende Danmark, at strålerandsbrakteaterne med bogstav eller krone har stor ud-

Seks brakteater med E-motiv i strålerand fundne ved restaureringen af Tårnby kirke.

FOTO: NIELS JAKOB ELSBORG ANDERSEN, NATIONALMUSEET.

bredelse. Som Cecilia von Heijne for nyligt har vist, findes de også relativt hyppigt i Skånelandene, der jo indtil 1657 var en del af Danmark.⁷ Netop her i midten af 1300-tallet var de imidlertid kommet under den svenske konge Magnus Eriksson som følge af Danmarks opløsning efter Christoffer II's død i 1332. Det indebar imidlertid ikke en monetær union, idet Magnus Eriksson opretholdt det danske møntsystem ved møntsmedjen i Lund, og de egentlige svenske mønter var ikke i omløb. Men i 1356 kom der oprør, og kongens søn Erik overtog Skåne. Endelig i 1360 erobrede den genetableret danske konge Valdemar Atterdag Skåne. Det var måske i denne usikre politiske situation, at kontrollen med møntomløbet blev svækkedes, og de svenske brakteater kunne trænge ind. Der kendes en hel række mindre fund samt to skattefund fra Malmø og Landskrone.

Det var en periode, hvor den danske udmøntning vest for Øresund var næsten ophørt som følge af den danske kongemagts opløsning. Valdemar Atterdag tog tilløb til at genskabe et nationalt møntvæsen, men det slog ikke rigtigt igennem.⁸ Udenlandske mønter som franske turnoser, engel-

ske sterlinge og nordtyske brakteater udgjorde hovedparten af møntmassen i Danmark.⁹ Der har derfor ikke været nogen barriere mod svenske brakteaters indtog i landet. De fleste af fundene fra det nuværende Danmark stammer fra øst for Storebælt. De er sikkert kommet via Skåne.

Tårnby kirke

Her skal der som nævnt i indledningen ses nærmere på de seks brakteater med E-motiv i strålerand, der i oktober-november 1973 blev fundne ved restaureringen af Tårnby kirke.¹⁰ Selv om netop denne type, som vi så ovenfor, er den mest almindelige af de svenske brakteater i Danmark, er det alligevel bemærkelsesværdigt, at der fandtes hele seks eksemplarer på samme sted.

Undersøgelsen i forbindelsen med restaureringen gav 24 mønter. Heraf var seks efter-reformatoriske, hvilket giver 18 mønter fra middelalderen. De seks svenske brakteater udgør således en fjerdedel af samtlige mønter og en tredjedel af middelaldermønterne fra kirken, hvilket må siges at være en usædvanlig høj andel (se nærmere sidst i denne artikel). Så almindelige har svenske E-brakteater

JSJ-nr	Sted	Antal mønter	Antal E-brakteater	%	FP-nr
3	Snoldelev	42	6	14 %	FP 2363
9	Særslev	25	3	12 %	FP 2630
16	Højby	185	7	4 %	FP 2742
20	Skt. Mikkel, Slagelse	244	4	2 %	FP 3066
22	Tårnby	24	6	25 %	FP 3289
25	Butterup	28	8	29 %	FP 3535
26	Slangstrup	334	6	2 %	FP 3574

JSJ = henvisning til Jørgen Steen Jensens artikel i SNT 2018:8

FP = Fundprotokol, Den kongelige Mønt- og Medaillesamling, Nationalmuseet

heller ikke været i almindeligt omløb – der er eksempelvis ikke en eneste af dem fra udgravningen i 1993–1994 af et par gårde i Tårnby, få hundrede meter nord for kirken.¹¹ Man spørger uvilkårligt sig selv, om de seks mønter mon ikke udgør et lille samlet fund/skattefund. Det kunne være en pung, der på et tidspunkt var tabt eller deponeret. Det ville kunne forklare det markante indslag af svenske brakteater som en enkeltstående hændelse og ikke et udtryk for det generelle mønt-omløb.

Her kunne man have håbet at få af- eller bekræftet denne antagelse i mønternes fundomstændigheder, men det er desværre ikke muligt. Det fremgår både af Den kongelige Mønt- og Medaillesamlings fundprotokol og journal¹² samt Nationalmuseets middelaldersamlings korrespondancearkiv,¹³ at mønterne stammer fra museumsinspektør Robert Egevangs undersøgelse foretaget i kirkens kor, men der gives ikke yderligere detaljer om præcis lokalisering af de enkelte mønter. I brev af 10. juni 1975 til menighedsrådet lovede Egevang at sende en rapport fra udgravningen efter sommerferien. Denne rapport er eftersøgt uden held.¹⁴ I Tårnby menighedsråds arkiv er der bevaret referater af en række byggepladsmøder under restaureringsarbejdet.¹⁵ Det fremgår, at arbejdet i det sene efterår og den tidlige vinter 1973/74 angik omlægning af gulvet i hele koret, at det netop var her Nationalmuseet skulle foretage en mindre udgravning, samt at al jord skulle harpes.

Opsummerende må vi derfor sige, at de 24 mønter fra undersøgelsen kan komme fra hele koret, og at vi ikke ved præcist, hvor de enkelte mønter er fundne. Vi kan derfor ikke få bekræftet, om de seks svenske E-brakteater er et samlet fund eller seks enkeltfund. Førstnævnte mulighed er dog den mest sandsynlige. Vi har så nok at gøre med en skånsk eller måske en rigssvensk rejsende, der har tabt eller nedlagt sin pung. Det ville ikke være det eneste eksempel på noget sådant. Det lille skattefund fra Rudbjerggård på Lolland bestod af 10 tosidede svenske mønter præget under Birger Magnusson (1290–1318) og tidligt i Magnus Erikssons (1319–1363) tid. Det må også være en svensk rejsendes pung.¹⁶

Tårnby kirkes kor, som det står i dag, er bygget omkring år 1600. Det afløste et romansk kor fra 1100-tallet, der sandsynligvis havde apsis. Renæssance-koret er en del længere og lidt bredere end det oprindelige romanske kor.¹⁷ I 1300-tallet stod altså det gamle, mindre kor. I fravær af oplysning om mønternes præcise fundsted inden for koret og observationer omkring den arkæologiske kontekst kan vi faktisk ikke vide, om mønterne i sin tid blev tabt eller deponeret inde i selve koret, eller om det var udenfor på kirkegården tæt ved kor- eller apsisvæggen. Vi kan derfor ikke vide, om den formodede skånske eller rigssvenske rejsende havde ærinde i koret eller bare var en tur forbi kirkegården på vej mod København eller videre ud i verden.

En gennemgang af Jørgen Steen Jensens liste afslører, at Tårnby ikke er den eneste kirke, hvor der er fundet flere svenske E-brakteater i samme kirke. Hvis vi nøjes med dem med 3 eller flere, drejer det sig om 7 kirker. Som det fremgår af tabellen, er det samlede antal mønter i flere tilfælde dog så stort, at E-brakteaterne kun udgør nogle få procent. Det styrker i de pågældende tilfælde hypotesen om, at det nok drejer sig om en række enkelttab af mønter. Det kan dog ikke udelukkes, at det i nogle tilfælde, såsom Butterup, kan dreje sig en et samlet tab/nedlæggelse af flere mønter. Det vil en nærmere genlæsning af fundomstændighederne måske kunne afsløre, hvilket dog går ud over denne lille undersøgelses rammer.

Noter

¹ Anledningen til denne lille artikel stammer fra forfatterens deltagelse i projektet *Religion and Money: Economy of salvation in the Middle Ages*, ledet af Svein Gullbekk, Kulturhistorisk Museum, Universitetet i Oslo, og finansieret af det norske forskningsråd. Artiklen er skrevet i forfatterens fritid. Jeg takker Cecilia von Heijne og Jørgen Steen Jensen for kommentarer og oplysninger.

² Jørgen Steen Jensen, "Kirkegulvsmønter", *Hikuin* 3, 1977, s. 295–302, se s. 299 og note 17.

³ Jørgen Steen Jensen, "Svenske E-brakteater med strålerand (efter 1354) i danske kirkegulvsfund", *SNT* 2018:8 s. 184–187.

- ⁴ *Danmarks Middelalderlige Skattefund*, København 1992, se bd. 1, s. 99 & bd. 2, fund nr. 194-197, 203, 206. Ifølge Bengt Thordeman, "Sveriges Medeltidsmynt", *Nordisk Kultur* XXIX, 1936, s. 71, nr. 69 er LL XXVIII ligeledes repræsenteret i Nykøbing-fundet, DMS 198.
- ⁵ Typen har reference Lars O. Lagerqvist, *Svenska Mynt*, Stockholm 1970, gruppe XXVIII.
- ⁶ Se opssummering af forskningssituation med referencer i Cecilia von Heijne, "Ett ovanligt trettonhundratalsfynd från kvarteret Tranan i Malmö", *NNÄ*, ny serie 1, 2014, s. 109-125, se s. 114.
- ⁷ Heijne, anførte arbejde, se især s. 112-16, 123.
- ⁸ Keld Grinder Hansen, "Kobber fulgte efter sølvet, det ringere efter det bedre. Mysteriet om Valdemar Atterdags manglende møntvæsen", *Nationalmuseets Arbejdsmark* 1996, s. 192-205.
- ⁹ *Danmarks Middelalderlige Skattefund*, 2 bind, København 1992.
- ¹⁰ Nationalmuseet, Den kongelige Mønt- og Medallesamling (KMMS) Fundprotokol nr. 3289. Publiceret summarisk i Otto Mørkholm, "Årsberetninger. Den kgl. Mønt- og Medallesamling. København 1974", *NNÄ* 1975-76 (1977), s. 193-201, se s. 195-96; Jørgen Steen Jensen, "Mønter", IN Mette Svart Kristiansen, *Tårnby. Gård og landsby gennem 1000 år*, Højbjerg 2005, s. 358-360, se s. 359.
- ¹¹ Mønterne fra udgravningen er publiceret i Jørgen Steen Jensen, "Mønter", IN Mette Svart Kristiansen, *Tårnby. Gård og landsby gennem 1000 år*, Højbjerg 2005, s. 358-360. De er ligeledes behandlet i Jens Christian Moesgaard, "Mønter fra middelalderlige landbebyggelser. Et overset kildemateriale til belysning af bønderes møntbrug", *Kuml* 2016, s. 153-194.
- ¹² Nationalmuseet, KMMS, journalsalg 11/77-715.
- ¹³ Nationalmuseet, NM2, journalsalg 1164/74 > 467/75.
- ¹⁴ Eftersøgt i Landsarkivet for Sjælland, EC-046, Tårnby sogns menighedsråd, H. 3 Korrespondance 1918-1978, H.3 Korrespondance vedr. kirke, præster osv. 1962-1984, H.4 Hovedrestaurering 1967-77, H.4 Inventarsager 1929-77 samt i Nationalmuseets korrespondancearkiv og Antikvarisk-Topografiske Arkiv. Menighedsrådets formand Hjørdis Pedersen har mail af 2. juni 2015 meddelt mig, at menighedsrådet i sit løbende arkiv ikke

ligger inde med rapporten eller andre oplysninger om møntfundene.

- ¹⁵ Landsarkivet for Sjælland, EC-046, Tårnby sogns menighedsråd, H.4 Hovedrestaurering 1967-77.
- ¹⁶ *Danmarks Middelalderlige Skattefund*, København 1992, bd. 2, nr. 178.
- ¹⁷ Elna Møller, "Taarnby. En Stormandskirke paa Amager", *Fra Nationalmuseets Arbejdsmark* 1946, s. 39-46. *Danmarks Kirker, Københavns Amt*, del III, bind 1, 1944, s. 278-305 og tilføjelse del III, bind 4, 1951, s. 2165.

MEDLEMSAVGIFTER

**SVENSKA
NUMISMATISKA
FÖRENINGEN**

Vuxen 200 SEK/år
Junior 100 SEK/år
Utomlands boende
375 SEK/år

Plusgiro 1500 07-3
Bankgiro 219-0502

Som medlem får du
Svensk Numismatisk Tidskrift
som utkommer med
åtta nummer om året

info@numismatik.se

**Strandbergs Mynthandel
& Aktiesamlaren AB**

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.strandbergs-mynt.se

Hantverkargatan 36
11221 Stockholm
Tel. 08-611 01 10

NUMISMATISKA FÖRENINGAR & MYNTKLUBBAR I SNF

Alingsås Numismatiska Förening
Roslagsgatan 27
441 57 Alingsås

Falu-Borlänge Myntklubb
www.fb-myntklubb.se

Göteborgs Numismatiska Förening
www.gninfo.se

Halmstads Myntklubb
Östra Infarten 4
313 31 Oskarström

Kalmar Myntklubb
www.kalmarmyntklubb.se

**Katrineholm Flen Vingåker
Myntklubb**
www.kfvmynt.se

Myntklubben Skilling Banco
www.mksb.se

Nola Myntklubb, Örnköldsvik
www.infoom.se/nolamyntklubb

Norrköpings Myntklubb
www.norrkopingsmyntklubb.se

Numismatiska klubben i Uppsala
www.nku.nu

Samlarföreningen Klave
Oskarsgatan 12
331 41 Värnamo

Samlarklubben Numis
www.numisskelleftea.se

Sigtuna Myntklubb
www.sigtunamyntklubb.se

Stockholms Myntklubb
www.stockholmsmyntklubb.se

Strängnäs Myntklubb
ga@aotn.eu

Svenska Pollettföreningen
www.polllett.se

Södra Dalarnas Myntklubb
medlem.spray.se/sdmyntklubb

Vetlanda Numismatiska Förening
Ölandsgatan 7
574 37 Vetlanda

Villstadortens Myntklubb
Hedvägen 4
314 33 Hyltebruk

Westerbergslagens Myntklubb
Flatenbergsvägen 4
777 34 Smedjebacken

Ändringar och tillägg?
Kontakta: info@numismatik.se

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

REGISTER 2018

SNT samt artikelregister finns i pdf-format
på Svenska Numismatiska Föreningens hemsida:
www.numismatik.se

ARTIKLAR OCH NOTISER

	NR	SID.
Backman, Helena Bidrag till universitetsbiblioteket för digitalisering av numismatisk litteratur	6	144
Bergroth, Tom C. Ny medalj. Bernadotte 200 år (<i>Ny kunglig medalj</i>) Översättning latinsk medaljtext (<i>Svar: Frågespalten</i>)	1 2	8 + omslag 45
Bornestaf, Ulrika Filosofens mynt	4	91
Björk, Jan-Olof SNF:s årsmöte i Åbo 2018 Fantasieggande myntfynd i palkrage i Småland	5 8	114–118 191
Carlberg, Dan Några anteckningar om två finska myntsamlare och en tidig finsk myntbok Kort eller kontanter? Fagerviks bruks polletter – en omdatering Kongl. Myntet anno 1904	2 3 6 6	45 72 143 144 + omslag
Carlsson, Per-Göran Eskil Verner – pionjär i det finstiltta säkerhetstryckets tidiga tjänst <i>Inledning: Texas Treasure. The Renaissance of the Swenson Collection</i>	3 6	60–63 128
Castellano, Giuseppe Texas Treasure: <i>The Renaissance of the Swenson Collection</i> . 1 Texas Treasure: <i>The Renaissance of the Swenson Collection</i> . 2 Texas Treasure: <i>The Renaissance of the Swenson Collection</i> . 3	6 7 8	128–132 157–159 179–181
Castenhag, Lennart GDPR träder i kraft den 25 maj i år. Information till medlemmar i SNF och prenumeranter på SNT (<i>☞ Ingemar Svenson, Ronny Jansson</i>) Svenskt tecken i latinsk text år 1627 blev NICÖPENSIS Gustav II Adolfs kopparklipping, 1 eller 2 öre? (<i>☞ Anatoly Skripunov</i>)	4 5 7	94 107 161
Ekström, Curt Fokus på antika mynt. 2017 års Gunnar Holst-medalj för numismatik tilldelades Michel Amandry	4	88–90
Golabiewski Lannby, Monica J.O. Wedbergs klippssamling Klädesplomber av bly SHM – ny förkortning för myndigheten Statens historiska museer En bödels lön avtalad i mars 1635 Guldbrakteater Det halva myntet och andra mynt funna i Lunda kyrka Bankokommissarie Torgny Lindgren idégivare till Riksbankens jubileumssedel 1968	1 1 2 2 2 3 4	17 18–19 38 43 46 70–71 + omslag 85–87

Guldbrakteater – tillägg	4	90
SNF:s hemsida	4	90
En glädjande nyhet [Cecilia von Heijne] (<i>Personalia</i>)	4	91
Plåt och plåtmynt inte alltid detsamma	4	93
Sedeltryckeriet i Tumba flyttar	5	113
Nytt från Kungl. Myntkabinettet	5	113
SML 14, <i>nytt fynd i elfte timmen</i>	6	132
Präglingsmiss i kung Albrekts myntverkstad i Stockholm	6	142
Ny museichef på KMK [Cecilia von Heijne] (<i>Personalia</i>)	6	143
S för Söderköpings MONETA	7	160+ omslag
10 öre med lagerkrans och bär (<i>Svar: Frågespalten</i>)	7	164
Tack för sällskapet och välkommen åter. Den begrättna lilla lappen	7	167
Moneta Øræbro	8	190
Gunnarsson, Bo		
Bomärken och trevande namnteckningar. Uttagskvittenser från Stockholms Stads Sparbanks tidigaste år	1	4–8
<i>Salamanderdirhamen</i> . Ett märkligt mynt med djurornamentik	4	80–84+ omslag
Ett trevligt numismatiskt objekt	6	138–139
Gustavsson, Bo		
Peter Spuffords besök i Sverige 2016	5	112–113
Myntdagen i Lödöse 2018	5	13
Hemmingsson, Bengt		
Myntmästare Hansson, Gorius målare och Vädersolstavlan 1535	3	57–59
Från Stockholm till Augsburg – och åter	5	104–107
Holmberg, Kjell		
Översikt över gotländska mynt cirka 1140–1361 under svensk överhöghet	1	9–12
Översikt över gotländska mynt cirka 1361–1565 under dansk överhöghet	2	39–41
Jansson, Ronny		
GDPR träder i kraft den 25 maj i år. Information till medlemmar i SNF och prenumeranter på SNT (☞ <i>Ingemar Svenson, Lennart Castenhag</i>)	4	94
Jensen, Jørgen Steen		
Svenske E-brakteater med strålerand (efter 1354) i danske kirkegulvsfund	8	184–187
Jonsson, Eeva		
Viacheslav Kuleshov – ny postdok vid Numismatiska forskningsgruppen	2	47
Mynt- och medaljkabinettet i Åbo slott	8	182–183
Jonsson, Kenneth		
Gert Hatz 1928–2017 (<i>Personalia</i>)	3	64–65
Jonsson, Roger		
Medaljerna som slogs till minne av Göteborgs räddning undan danskarna 1788	8	176–178
Myrberg Burström, Nanouschka		
<i>Mynt er hva mynt gjør</i> . Linn Eikje Ramberg har disputerat (<i>Numismatisk disputation 2017</i>)	1	21
Florent Audy har disputerat (<i>Numismatisk disputation 2018</i>)	5	121
Nilsson, Hasse		
Utställningen i Sunne efter Nils Olsson byter innehåll	6	140–141
Olsson, Christer		
Bradbury Wilkinson och De La Rue (<i>Sedelnytt</i>)	8	190
Sarkkinen, Hannu †		
Johan III:s revalska schillingar av Paul Gulden 1568–1570	7	152–156

Skripunov, Anatoly Gustav II Adolfs kopparklipping, 1 eller 2 öre? (<i>☞ Lennart Castenhag</i>)	7	161
Svenson, Ingemar En liten medalj	1	12
Föreningskvällar hösten 2017	1	20
Årsberättelse för år 2017 avgiven av styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen	3	66–70
GDPR träder i kraft den 25 maj i år. Information till medlemmar i SNF och prenumeranter på SNT (<i>☞ Ronny Jansson, Lennart Castenhag</i>)	4	94
Svensson, Roger Datering och bestämning av brakteater – fyra olika metoder	2	32–38
Bestämning av omtvistade svenska brakteater med vetenskapliga metoder	5	108–111 + omslag
Thelin, Bernt Per Flodberg 1948–2017 (<i>☞ Ola Zaunders</i>) (<i>Personalia</i>)	1	23
Wettmark, Martin Kuriös Stalinmedalj	7	166
Zaunders, Ola Per Flodberg 1948–2017 (<i>☞ Bernt Thelin</i>) (<i>Personalia</i>)	1	23
Östberg, Kerstin FIDEM:s XXXV:e kongress i Ottawa, Kanada	6	133–135+138
Utan angiven författare Sedlar av stål? (<i>Pressklipp 1934</i>)	1	17
Göteborgs musei myntkabinett (<i>Pressklipp 1853</i>)	2	46
Antiquariskt fynd. (<i>Pressklipp 1846</i>)	3	65
Sedelförforskning med Luleå som högkvarter? (<i>Pressklipp 1899</i>)	4	95
Inte Guld-Paykull (<i>Pressklipp 1881</i>)	6	138
<i>De La Rue</i> ny tryckare av svenska sedlar (<i>Sedelnytt</i>)	7	166
Ben, kopparslantar och lotteri (<i>Pressklipp 1899</i>)	7	166
Boksamlaren som "äfvén något slagit sig på numismatik" (<i>Pressklipp 1848</i>)	8	189

NYTT OM BÖCKER – RECENSIONER

	NR	SID.
Sven-Olof Källerholm: Karl XI:s 1 öre i silver 1661–1697. 2018. (<i>Per-Göran Carlsson</i>)	4	92–93
<i>Numismatik ur Ericssbergs bibliotek</i> . Katalog 84, Centralantikvariatet. 2018. (<i>Bengt Hemmingsson</i>)	8	187–189
Birgitta Sandström: Tore Strindberg som medaljgravör. 2018. (<i>Bo Gustavsson</i>)	5	120–121
Ulla Westermark: <i>The Coinage of Akragas c. 510–406 BC. Studia Numismatica Upsaliensia</i> . 2018. (<i>Gerhard Miksche ☞ Lars Karlsson</i>)	7	162–164

BOKTIPS – LÄSTIPS

	NR	SID.
Frida Ehrnsten & Liisa Kunnas-Pusa: <i>Finlands Mynthistoria. Landskapsinventeringen 1. Myntfynd från Nyland</i> . 2017.	1	21
Bo Gustavsson: <i>Göteborgspolletter. Polletter för krogar, nöjen och sjöfart från början fram till i dag</i> . 2018.	8	189
Huguette Taymans: <i>The Medal Collection of Ghent's Museum of Fine Arts. The Medal 2017:71 s. 15–24</i> .	1	21

Svenska Numismatiska Föreningens Bokbutik

Numismatiska Meddelanden (NM)

- NM XVIII. 1908. Bl.a. Lilienberg, V.E.: *Om svenska mynt och myntvärden*. 10 kr (20 kr)
NM XXX. *Numismatiska Meddelanden XXX*. 1965. 30 kr (40 kr)
NM XXXII:1–2. Ehrensvärd, U.: *Medaljgravören Erik Lindberg 1873–1966*. 1974, 1988. 125 kr/st (170 kr/st)
NM XXXIII (Tillägnad Bengt Thordeman). 1983. 100 kr (150 kr)
NM XXXIV. 1983. 100 kr (150 kr)
NM XXXV. *Studies in Late Anglo-Saxon Coinage*. 1990. 150 kr (225 kr)
NM XXXVI. Nathorst-Böös, E. & Wiséhn, I.: *Numismatiska forskare och myntsamlare i Sverige fram till 1830-talet*. 1987. 100 kr (150 kr)
NM XXXVII. *Festskrift till Lars O. Lagerqvist*. 1989. 50 kr (50 kr)
NM XXXVIII. *Festskrift till Ulla Westermark*. 1992. 75 kr (75 kr)
NM XXXIX. Tingström, B.: *Avesta Myntmuseum*. 1995. 200 kr (250 kr)
NM XL. Särtryck ur *Myntningen i Sverige 995–1995* (12 delar). 1995. 10 kr/styck, alla delar 100 kr
NM XLI. *Festskrift till Ian Wiséhn*. 2001. 100 kr (100 kr)
NM XLII. Hesse, B-O.: *Svensk Numismatisk Bibliografi intill år 1903*. 2004. 160 kr (160 kr)

Smärre skrifter

- Wallén, L.: *Riksgälden. Den svenska statsskulden 1697–1834*. 1985. 25 kr (35 kr)
- Widell, M.: *Militärpolletter*. 1998. 100 kr (100 kr)
- Lagerqvist, L. O. m.fl.: *Medaljer utgivna 1873–1998. Belöningar, fonder och stipendier. Hedersledamöter och korresponderande ledamöter. Stadgar*. 1998. 50 kr (50 kr)
- Lars O. Lagerqvists medaljfond. 1999. 100 kr (100 kr)
- Carl Snoilsky. *Skalden som samlade mynt och böcker*. 2004. 50 kr (50 kr)
- Elfver, F. (red.): *Johannes Loccenius. En skrift om en lärd man i 1600-talets Sverige*. 2014. 100 kr (100 kr)
- Törngren, S.: *Mitt liv i numismatikens underbara värld*. 2010. 50 kr (100 kr)

Monografier

- Rundberg, J.: *Den svenska örtugsmyntningen under Kristoffer av Bayern till Sten Sture den äldre, ca 1440 till 1470-talets slut. En stampstudie*. 2005. 250 kr (350 kr)
Rundberg, J.: *Den svenska örtugsmyntningen under Albrekt av Mecklenburg (1364–1389). En stampstudie*. 2011. 250 kr (350 kr)
Svensson, R.: *Renovatio Moneta. Brakteater och myntningspolitik i högmedeltidens Europa*. 2012. 250 kr (350 kr)
Myntstudier. Festskrift till Kenneth Jonsson. Red.: T. Talvio & M. Wijk. 2015. 250 kr (350 kr)
Krasnobaeva, J.: *Sveonum Monumenta Vetusta. The Numismatic Collection of Elias Brenner and Pavel Grigorievich Demidov*. 2018. 250 kr (350 kr)

Andra utgåvor

- Ekström, C. m.fl. (red.): *Samlad Glädje 2009*. Numismatiska klubben i Uppsala 1969–2009. 200 kr (200 kr)
Golabiewski Lannby, M.: *Pengar i folkmun och mynt i seder, bruk och poesi*. 2000. 75 kr (100 kr)
Golabiewski Lannby, M. & Wiséhn, I.: *Märkliga myntskatter i Stockholm*. 2003. 25 kr (50 kr)
Golabiewski Lannby, M.: *Sveriges Mynthistoria, Landskapsinventeringen 14. Myntfynd från Gästrikland och Hälsingland*. 2018. 100 kr (100 kr)
Larson, P.: *Ryska droppar. Den ryska myntningen 1350–1700*. Kungl. Myntkabinettet. 2006. 50 kr (50 kr)
Malmer, B.: *Den Svenska Mynthistorien. Vikingatiden ca 995–1030*. 2010. 250 kr (350 kr)
Märcher, M.: *Embedsbrev till möntmestern på Kongsberg 1787–1796. Kilder til numismatik og pengehistorie III*. 2017. 140 kr (170 kr)
Nordisk Numismatisk Årsskrift. Ny serie, 1. 2015. 150 kr (250 kr)
Ord med mening. Festskrift til Jørgen Steen Jensen 1. november 1998. 50 kr
Törngren, S.: *Kristinas ettöringar av koppar. Variantförteckning m.m.* 1991. 50 kr

Register

- SNT. *Register 1972–1982*. 1986. 45 kr; Wilén, A.: *SNT. Register 1983–1992*. 1994. 45 kr
SNT. *Register 1993–2002. Ämnes-, titel- och författarregister för hela perioden*. 2004. 50 kr
Register över Numismatiska Meddelanden I–XL. Utgivna av SNF 1874–1995. 1998. 50 kr

Böckerna säljs direkt hos
Svenska Numismatiska Föreningen
på Banérgatan 17, Stockholm
Öppettider:
se redaktionsrutan här i SNT
Kan också beställas:
tel. 08–667 55 98 eller
info@numismatik.se
Pris inom parentes gäller icke
medlemmar i SNF. Porto tillkommer.

DUBBEL GLÄDJE – *Ethelreds Second Hand med proveniens från 1902*

Av Bo Gunnarsson

I oktobernumret av SNT 2018 skrev jag en artikel om ett folieavtryck av en provpräglad dukat från Karl XI. För min artikel ville jag ta reda på försäljningspriser på mynt från den aktuella perioden. Av en händelse råkade jag hitta en lagerlista från D. Holmberg utgiven 1902, samma år som auktionen hölls där provpräglingen av dukaten såldes.¹ Att köpa en gammal auktionskatalog för ungefär samma belopp som det numismatiska objektet jag skulle beskriva kan väl verka ganska ogenomtänkt, men vad gör man inte för att få veta mer.

Dubbel glädje blev det när jag fick veta ännu mer efter att ha hittat informationen till min artikel! För när jag bläddrade vidare i Holmbergs lagerlista såg jag under avdelning B – *Utländska Mynt, England, Æthelred II:*

600. Ipswich. H. 1085. Typ B2. 5.00.

Myntet till salu för 5 kronor var en penny av typen B2 från den engelske kungen Ethelred II (978–1016) med myntmästarnamnet Lytelman och präglad i Ipswich cirka 985–991.

Beteckningarna H. 1085 och Typ B2 i katalogen var hänvisning till B. E. Hildebrand, *Anglosachsiska Mynt i Svenska Kongliga Myntkabinettet funna i Sveriges jord*, som hade utkommit 1881.

I Hildebrands ännu i dag använda referensverk kan man läsa om typ B: *Typen B sönderfaller i tre bestämt skilda arter ... Handen på Rev. Betecknar Guds allsmäktiga och beskyddande hand, hvilket närmare antydes*

Författarens exemplar av en penny av typen Second Hand präglad i Ipswich för Ethelred II under myntmästaren Lytelman. Vikt 1,35 g, diameter 20,5 mm.

FOTO: FÖRFATTAREN.

genom de vid sidorna anbragta Grekiska bokstäfverna alpha och omega.

Specifikt för typen B2 kan man läsa: ... *bildar genom Adversen en öfvergång till typen C. Æthelræd är den förste Anglosachsiske Konung, som upptagit spiran på sina mynt.*

Mitt första vikingatida mynt köpte jag från Hirsch mynthandel på 1980-talet och det var just en typ B2, eller *Second Hand* som den också kallas, från Ipswich! Från myntorten finns typen endast med denne myntmästare och är ett jämförelsevis ovanligt mynt. Kenneth Jonsson tar 1986 upp 21 exemplar i sin studie *Viking-age hoards and late Anglo-Saxon coins*, varav sju i privat ägo. Mitt exemplar är där registrerat som q) på sidan 89.²

I den mycket detaljerade studien av myntorten *The Ipswich Mint* av J. C. Sadler, som utkom ungefär 25 år senare, finns myntet avbildat och registrerat som nr 139.³ Totalt har Sadler registrerat 25 säkra exemplar samt ytterligare två från äldre samlingar som troligtvis ingår i de 25 registre-

rade. I svenska samlingar finns åtta exemplar på Kungl. Myntkabinettet och ett i vardera Lunds Historiska Museum och Uppsala Universitets Myntkabinett.

Av de andra kända privatägda mynten, alla i utländska samlingar, finns inget som har noteringar att det skulle härstamma från någon svensk försäljning. Med allra största sannolikhet är exemplaret i min ägo det som fanns upptaget i Holmbergs lagerlista nr 38, 1902. Det skulle varit trevligt om det hade funnits en viktuppgift som till fullo kunde styrka antagandet.

Prislistan tog upp strax över hundra anglosaxiska mynt, vilket var anmärkningsvärt. Kanske handlade det om ett fynd som lämnats in till Kungl. Myntkabinettet och som efter att ha löst in de mynt som var intressanta för samlingarna, returnerat återstående till upphittaren som då kunde avyttra dem. På den tiden var det en annan praxis beträffande fynd än vad det är i dag. Det förekom också att Kungl. Myntkabinettet gallrade i sina

samlingar och sålde av vissa mynt. Möjligen går det att på ATA hitta gamla handlingar, där man kan få ett svar på hur de hamnat i Holmbergs lagerlista.⁴

Förutom att katalogen gav svar på prisnivåerna på mynt i början av 1900-talet till min artikel om folieavtrycket av den provpräglade dukaten fick jag en över hundra år gammal proveniens på min samlings första vikingatida mynt!

Noter

- ¹ Lagerlista: Holmberg D. 1902. N:r 38, *Förteckning öfver Mynt, Minnespenningar och Böcker till salu hos D. Holmberg.*
- ² Jonsson K. 1986. *Viking-Age Hoards and Anglo-Saxon Coins. A study in honour of Bror Emil Hildebrand's Anglosachsiska mynt.*
- ³ Sadler J. C. 2010. *The Ipswich Mint c. 973 - c. 1016 A.D.*, Volume I, Eadgar to Aethelred II c. 973 - c. 1016 A.D. Vikten är dock felaktigt angiven till 1,56 g hos Sadler med kommentaren "Heavy for the issue". Den korrekta vikten är 1,36 g och helt i paritet med de övriga mynten av samma typ.
- ⁴ Ett stort tack till Lars O. Lagerqvist om gamla tiders hantering inom Kungl. Myntkabinettet.

BOKTIPS

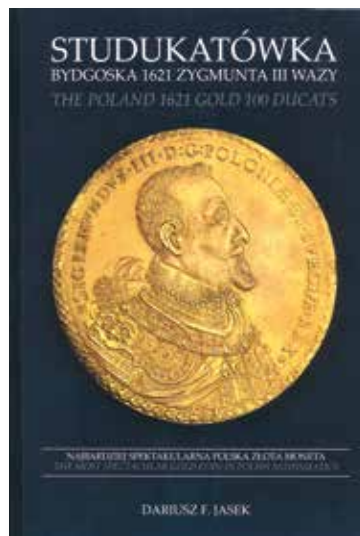
Michael Märcher: Tre møntskatte fra Lemvig, Stege og Engedal ved Viborg. Kilder til numismatik og pengehistorie IV. 2018.

Dariusz F. Jasek: The Poland 1621 gold 100 ducats. The most spectacular gold coin in Polish numismatics. Knight Press 2018. ISBN 978-83-940534-5-1. 102 s. Boken kan beställas på zlotedukaty.pl (pris 119,00 zł).

SIGISMUNDS 100-DUKATER slagna år 1621 i Bydgoszcz (tidigare Bromberg) i Polen hör till de mest praktfulla europeiska mynten. Eftersom de har en svensk koppling via myntherren, finns det anledning att göra SNT:s läsare uppmärksamma på att det nyligen har utkommit en monografi över dessa mynt. Dariusz F. Jasek har tidigare givit ut en katalog över holländska dukater men har nu också tagit sig an uppgiften att ingående beskriva 100-dukaterna 1621 och förteckna de kända exemplaren i såväl offentlig som privat ägo.

Sigismund föddes år 1566 i Johan III:s äktenskap med den polska prinsessan Katarina Jagellonica. När den polske kungen Stefan Batory avled i december 1586 blev således Sigismund en av kandidaterna till landets tron. Den 18 september 1587 valdes han till kung av Polen-Litauen och vid faderns död 1592 blev han också kung av Sverige. Han avsattes från den svenska tronen år 1599 men gav aldrig upp sina anspråk på den. Detta återspeglas i de polska myntens titulatur och heraldik; vi återfinner såväl den svenska kungatiteln som det svenska riksvapnet på dem.

Om man får tro Sigismund själv, så lät han på eget initiativ tillverka ett nytt sigill efter kröningen i Kraków den 18 september 1587, ”med Sveriges Rikes hela vapen mitt uti näst omkring vasen, och det Polniske där utanför”. Det ville han bruka själv, ”oanseendes ehuru det då av Poler kan vara emot” att även kanslerns och andra ämbetens sigill ”skulle bliva förändrade”, som han uttryckte det i ett brev till Johan III den 1 maj 1588. Tydligt var de polska stormännen vid hovet inte nöjda med vapnets utseende,

men det förblev så intill Sigismunds död år 1632.

År 1621 ägde slaget vid Chocim (Khotyn) rum, varvid de polsk-litauiska styrkorna motstod den turkiske sultanen Osman II:s armé, som tvingades lämna slagfältet. Sigismund lät i anslutning till segern slå en serie stora guld- och silvermynt, de förra till olika vikter från 30 upp till 100 dukater. Även om det inte uttryckligen anges på dessa mynt att de är slagna till minne av slaget, så har man antagit att så är fallet.

Präglingen utfördes i Bydgoszcz (Bromberg) av myntförpaktaren Jacob Jacobson van Emden, vars initialer II vi återfinner på fransidan mellan skölden och det Gyllen Skinnets ordenskedja. Där finner vi också initialerna SA, som står för gravören Samuel Ammon, född i Schaffhausen i Schweiz år 1590 men verksam som gravör i Danzig från 1613 intill sin död år 1622.

Jaseks katalog är tvåspråkig – polska och engelska – och därför tillgänglig för en bred skara numismatiker. Det är första gången som en så utförlig beskrivning görs av dessa imponerande mynt. Han inleder med en redogörelse för den historiska bakgrunden: Sigismunds regering före

1621 och slaget vid Chocim samma år. Därefter diskuterar Jasek kortfattat om 1621 års mynt skall anses vara mynt eller medaljer. Han kommer till slutsatsen att de är mynt, avsedda att cirkulera, baserat på några av exemplarens förslitningsgrad. Sedan följer en detaljerad beskrivning av åt- och fransidesmotiven samt en analys av stamparna. Jaseks konklusion är att två åtsidesstampar (A, B) och fyra fransidor (A, B, C och D) begagnats vid präglingen, fördelat på stampkombinationerna AA, BB, AC och AD.

Därefter följer den mest detaljerade – och mycket intressanta – delen av katalogen, nämligen redogörelsen för de kända exemplaren i offentlig och privat ägo. I polska museer finns två, i Nationalmuseet i Kraków (ur Hutten-Czapskis berömda samling) samt i det kungliga slottet Wawel i samma stad. I Ungerska Nationalmuseet i Budapest finns inte mindre än tre exemplar, alla härstammande ur furstefamiljen Esterházy's samlingar. I offentlig ägo är också ett exemplar i Dresden, vilket funnits i kurfursten av Sachsens samlingar sedan 1600-talet och antagligen utgjort en gåva från den polske kungen. På andra sidan Atlanten finns ett exemplar i *Smithsonian Institution* i Washington, vilket ingick i donationen dit av Josiah K. Lillys storartade samling år 1968. Totalt återfinns vi således sju exemplar i offentlig samlingar.

Jasek räknar därutöver med lika många exemplar i privat ägo och redogör för alla försäljningar som han känner till. Flera av mynten har inte syntts till på länge, exempelvis det som såldes av den amerikanske handlaren Chapman år 1911, eller varit svåråtkomliga vid undersökningen, såsom Waldo Newcomers exemplar, som enligt uppgift härstammar ur de påvliga samlingarna i Vatikanen.

En närmare granskning av fotografierna av exemplaren som förekommit på olika auktioner ger dock vid handen att ett som såldes av Ger-

hard Hirsch i München år 1967 (ex nr 11) är identiskt med det som utbjöds av Stack's år 2008 och återigen av *Classical Numismatic Group* 2018 (ex nr 12). Vid identifieringen är två detaljer viktiga: dubbelpräglingen av bokstaven M efter PRVSS på fransidan samt den lilla repan några millimeter framför kungabildens mustasch på åtsidan. Detta reducerar antalet kända exemplar till tretton, varav sex i privat ägo.

Exemplaret som såldes av *Classical Numismatic Group/Triton* (auktion XXI, 2018 nr 1127) klubbades för inte mindre än 1,8 miljoner dollar plus provision, vilket gör det till det hittills dyraste polska myntet. Det förvärvades på uppdrag av Skandinavien just nu främste myntsamlare, bosatt i Norge.

En annan skandinav hör till dem som ägt ett av dessa imponerande mynt, även om det inte finns dokumenterat i Jaseks katalog (troligen rör det sig om det nyss nämnda exemplaret). Bernth Ahlström, då innehavare av *Galerie des Monnaies* i Genève och i Düsseldorf, köpte ett exemplar på en schweizisk myntmässa under 1970-talet. Säljare var den kände mynthandlaren Frank Sternberg från Zürich, som just lagt ut en 100-dukats 1621 jämte en 50-dukats av annan nationalitet på sitt bord. Ahlström och föreståndaren för *Schweizerische Bankvereins* numismatiska avdelning i Basel, Christian Winterstein, kom fram till Sternbergs bord nästan samtidigt och båda ville köpa såväl 100- som 50-dukaten. Den sympatiske

Sternberg, som gjort många affärer med såväl Ahlström som Winterstein, hamnade i bryderi eftersom han ville vara båda till lags. —”Bernth, du var en sekund före, så du får välja ett av mynten först”, var Sternbergs svar. Så blev det; Ahlström valde 100-dukaten, medan Winterstein fick nöja sig med den mindre nominalen.

Jaseks katalog utgör den definitiva beskrivningen av 100-dukaterna 1621. Som sådan bör den inte saknas i ett polskt numismatiskt bibliotek, men myntens svenska anknytning gör att boken kan rekommenderas varmt även till SNT:s läsare.

Bengt Hemmingsson

NÄTNYTT

God numismatisk nyhet

Ibland kan det ju behövas goda numismatiska nyheter. En sådan har Uppsala universitetsbibliotek kommit med lagom till jul. Se: <https://www.uu.se/om-biblioteket/fler-nyheter/nyhet/?id=11880&typ=artikel>.

Allt bildmaterial som tas fram är fritt att använda. Alvin omfattar nu inte bara Sveriges största digitala skatt av mynt och medaljer utan även av numismatisk litteratur.

Projektet sköts av Peter Sjökvist. Se: <http://katalog.uu.se/empinfo/?id=N3-457>

AUKTIONER & MÄSSOR

VÅREN 2019

- 30–31/3 MISAB, Stockholm
- 6/4 Myntmässa, GNF, Göteborg
- 27/4 FriMynt 2019, Idrottens Hus, Helsingborg
- 11/5 Myntauktion, Myntkompaniet, Stockholm

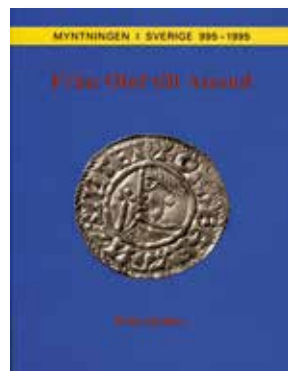
Se mer här: ingemars.se/agenda

Skriften
WETTMARK COLLECTION
bortskänkes till medlemmar i
SNF mot portokostnad 36 kronor
(swish till 0725 180018), sms:a
eller mejla till:
mawett99@hotmail.com
Max ett ex per person!

Säljs för 100 SEK + ev. porto genom SNF
info@numismatik.se (alla dagar)
tel. 08-667 55 98 (måndagar)

Den jubileumsbok som kom ut 1995 –
Myntningen i Sverige 995–1995,
Numismatiska Meddelanden XL –
är slutsåld sedan länge. Nu erbjuder
Svenska Numismatiska Föreningen särtryck
av alla tolv artiklar.

10 SEK/st, alla 12 delar 100 SEK + porto
info@numismatik.se (alla dagar) –
tel. 08 – 667 55 98 (måndagar)

VÄLKOMMEN SOM MEDLEM I SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN 2019!

Årsavgiften är 200 SEK, 100 SEK för juniorer, 375 SEK för utomlands boende. Som medlem erhåller du:

- Svensk Numismatisk Tidskrift (SNT) som utkommer med åtta nummer per år.
- Gratis radannonser i SNT (cirka tre rader) om att köpa, sälja eller byta samlarobjekt.
- Numismatisk litteratur till rabatterat pris.
- Prenumeration på Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad (NNU) till rabatterat pris.
- Rätt att bjuda på föreningens auktioner.
- Rätt att bjuda på auktioner anordnade av övriga medlemsföreningar i Nordisk Numismatisk Union.

Du är också välkommen till våra föreningskvällar! För aktuellt program se SNT samt: www.numismatik.se
Hos oss hittar du även ett av Nordens största specialbibliotek i ämnet numismatik.
På kansliet finns föreningens egna utgåvor i ämnet numismatik att köpa på plats.

Kansli och redaktion har öppet måndagar kl. 10.00 – 12.00 & 13.00 – 16.00
Telefon: 08 – 667 55 98
info@numismatik.se
Adress: Banérgatan 17 n b
115 22 Stockholm

Skarabé
Mynt & Guld AB
köper och säljer
MYNT, SEDLAR
och MEDALJER
Föremål från antiken

Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031 - 135 088
skarabe@telia.com - www.skarabe.eu
Öppet: Vardagar 10 - 18

Medlemsavgift 2019 i SNF

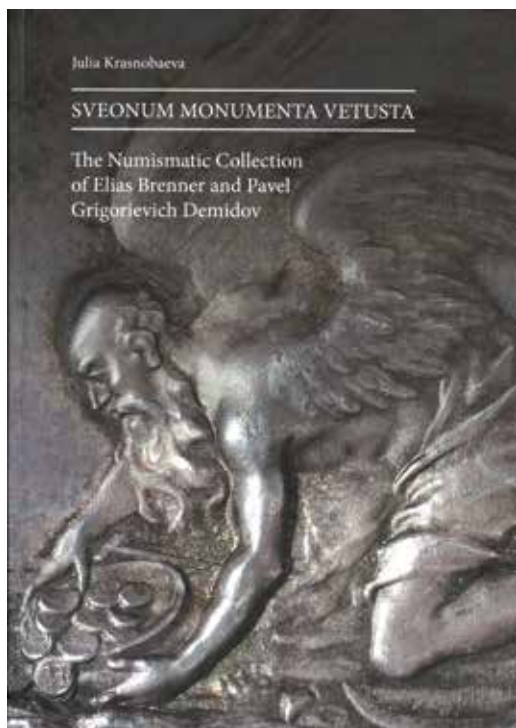
Med detta första nummer av SNT i år följer ett inbetalningskort för medlemsavgiften 2019. Eftersom SNF ibland får in betalningar utan angiven avsändare ber vi er vara uppmärksamma på detta och komma ihåg att ange namn och adress på inbetalningskortet.

Om inbetalningskortet inte ligger med i denna försändelse kan man förstås ändå sätta in avgiften på Plusgiro 15 00 07 - 3.

Medlemskap i SNF kostar numera endast 200 SEK per år och då ingår Svensk Numismatisk Tidskrift med åtta nummer.

För medlemmar bosatta utanför Sverige är priset högre på grund av portoavgiften, 375 SEK.

SNF:s kansli

Julia Krasnobaeva

Sveonum Monumenta Vetusta

finns nu i engelsk översättning.

Boken presenterar de delar av Elias Brenners och Pavel Grigorievich Demidovs samlingar av mynt och medaljer som tillhör Pushkin-museet i Moskva.

Bokens 448 sidor
är rikligt illustrerade.

Boken ingår i
Svenska Numismatiska Föreningens monografiserie
och kostar
för medlemmar 250 SEK
annars 350 SEK
+ porto

info@numismatik.se
tel. 08 - 667 5598

Förkomna böcker i numismatiska raritetssamlingen

VID EN NYLIGEN genomförd inventering av raritetssamlingen i det numismatiska biblioteket på Kungl. Myntkabinetet upptäcktes tyvärr att ett antal volymer saknades. Det är svårt att härleda exakt när och hur böckerna försvunnit, men troligen under de senaste decennierna.

Ärendet är polisanmält och en lista på de saknade böckerna har distribuerats till svenska och internationella antikvariat. Listan är publicerad och går att ta del av på Vitterhetsakademins biblioteks hemsida:

<https://www.raa.se/app/uploads/2018/09/Saknade-böcker-på-KMK-2017.pdf>

Raritetssamlingen är nu flyttad till Vitterhetsakademins bibliotek vid Riksantikvarieämbetet på Storgatan 43. Material kan beställas fram för studier i läsesalen, men tillgången till raritetsmagasinen är reglerad och hemlån av äldre material är inte tillåtet. Eventuella frågor kring detta skickas till bibl@raa.se

Annikka Peurell, enhetschef
Vitterhetsakademins bibliotek

De förkomna böckerna är:

Biel, Gabriel: *Tractatus de potestate et utilitate monetarum*. – Oppenheim, 1516. – 8 bl.; 4:o.

Botin, Anders: *Jämförelse imellan mynts och varors värden i Sverige, uti särskildta tidehvarf, anställd uti et tal, för Kongl. vetensk. academiem, vid præsidii nedläggande, den 3 augusti 1771*. – Stockholm, 1771. – [2], 42 s. 8:o.

Brenner, Elias: *Thesaurus nummorum sveo-gothicorum, thet är en skatt af swenskt mynt, uti twenne böcker fördelt*. – Stockholm, 1691. – 22 bl., 100 pl.–bl.; 4:o. 2 exemplar.

Browallius, Johan: *Dissertatione graduati observatiunculas circa artem antiq. gentium celebriorum numismata adornandi, in specie numi Sabinae expositionem, suffr. ampliss. ord. phil. in reg. acad. Ab. sub præsidio ... dn. Joh. Browallii ... publico bonorum examini modeste submittit stipendiarius regius Hermann. Carling D. f. Wester-Gothus. Die XVI. Julii an. MDCCXLV. l. h. solitis*. – Aboae, 1745. – [8], 26 s.; 4:o.

Dal, Nils Hufwedsson: *Specimen biographicum de antiquariis Sveciæ, in quo, Johannis Hadorphi, Eliæ Brenneri & Islandor, Johannis curæ enarrantur*. Stockholm, 1724. – [117] s., 2 portr.; 4:o.

Förklaring: *Kongl. Maj:ts Nådiga Förklaring Widhäftad Ordens-Statuterne af then 23. Febr. 1748. Gifwen Stockholm i Råd-Cammaren then 3. Maji 1748*. – Stockholm, [1748]. – 4 s.; 4:o.

Förordning: *Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning, Angående Tremne Riddare-Orden. Gifwen Stockholm i RådCammaren then 23. Februarii 1748*. – Stockholm, [1748]. – 22 s.

Hallenberg, Jonas: *Berättelse, om ett i Motala ström träffadt fynd*. – Stockholm, 1818. – [2], 34 s., 1 pl.; 8:o.

Hallenberg, Jonas: *Historisk afhandling om mynt och wärdar i Sverige, under konung Gustaf I:s regering*. – Stockholm, 1798. 341, [1] s., 1 pl.; 4:o.

Hallenberg, Jonas: *Tillägning till en år 1802 utgifwen latinsk afhandling, kallad Quatuor monumenta aenea, af J. Hallenberg*. Stockholm, 1816. Tryckt hos direct. Henrik A. Nordström. 8 s.; 4:o.

Keder, Nicolas: *Catalogus nummorum Sueo-Gothicorum usualium ac memorialium, veterum recentiumque, in museo Graingeriano Holmiæ curiose asservatorum*. – Londini, 1728. 126 s., 2 pl.; 4:o.

Keder, Nicolas: *De argento runis seu literis Gothicis insignito, quod delineatum in Camdeni Britannia Anglice nunc loquente & ampliata literato exhibitur orbi sententia Nicolai Kederi ...* – Lipsiæ, 1703. – 18 s., 1 pl.; 4:o.

Keder, Nicolas: *Nummorum in Hibernia anteqvam haec insula sub Henrico II Angliæ rege Anglici facta sit juris cusorum indagatio ... Accessit Catalogus nummorum Anglo-Saxonico & Anglo-Danico*. – Lipsiæ, 1708. – [2], 54 s., 3 pl.; 4:o.

Kruse, Jürgen Elert: *Allgemeiner und besonders hamburgischer Contorist welcher von den währungen, münzen ... der vornehmsten in und ausser Europa ... Der dritten ... Auflage. Erster Theil*. – Hamburg, 1766. – [16], 472 s.; 4:o.

Lagerbring, Sven: *Dissertatio historica de numis ...* Sven Bring. [Resp.] Peter Lorents Trägård. – Londini Gothorum, 1747. – 48, [1] s.; 4:o.

Lilienthal, Michael: *Auserlesenes Thaler-Cabinet: Darinn die meisten und vornehmsten Silber-Müntzen, welche unter dem Nahmen der Reichs-Thaler bekannt sind, Und seit zwey hundert Jahren her, von Kaysern Königen, Pabsten, Chur-Fürsten, Fürsten, Herzogen, Bischöfen, Grafen, Republicken und Städten, auf allerhand Begebenheiten geschlagen worden, In ihrer Folge, nach der Zeit-Ordnung, vorgestellt, und zulänglich beschrieben werden. Zweyte Auflage*. – Königsberg, Verlegt Christoph Gottfried Eckardt, 1730. – [3] bl., 251, [1] s.; 8:o.

Nvmophylacivm Lydovicianvm Sive Recensio Nvmismatvm Praestantissimorum, Graecorum, Romanorumque Et Recentiorvm Omnium Aevi Aeris Et Modvli: Quae B. Christian. Theophilvs Lydovicvs ... Collegit ... Quaeque Harvm Deliciarvm Naris Et Amantibus Venalia Offeruntvr; Adiectae Svnt Annotationes Quaedam Et Designatae Bibliothecae B. Lydovici Nvmismaticae. Vitebergae, Apvd Heredes Ludovicianos, [1731] – [14], 592 s.; 8:o.

Rhone, Gottfried: *Exercitatio historica de Johanneis Vratislaviensibus*. – Vratislaviae, 1693. – [80] s.; 4:o.

Smb.m.: Schlegel, C., *De nummis antiquis saefeldensibus ...* 1697 och Gleich, J.A., *Historia numismatum succincta ...* 1698.

Risingh, Johan: *Itt vthtogh, om köp-handelen, eller commercierne, medh thesz bestånd, nyttor, och wesentelige deelar, som äro warorne, penningarne och wäxelen och om thesz instrument och redskap, som är seglationen, samt hwad mera som handelen widkommer, korteligen sammanfattat aff Joh. Cl. Risingh*. – Stockholm, 1669. – 123 s.; 4:o.

Sacy, A. I. Silvestre de: *Memoires sur diverses antiquites de la Perse et sur les medailles des rois de la dynastie des Sassanides ... traduite du Persan de Mirkhond*. – Paris, 1793. – xv, 431, 18 s., 7 pl.; 4:o.

Schröder, Johan Henrik: *Numismata Anglo-Saxonica in Nummophylacio Academico Upsaliensi adservata*. 1–2–Diss. Ups. [resp.] C. Å. Höökensberg, B. U. von Oelrich. – Upsala, 1825, – [2], 32, [2] s., 1 pl.; 8:o.

Skjöldebrand, Eric: *Catalogus numismaticus in quo rariores, rarissimas et singulares nummi antiqui describuntur ...* – Holmiae, 1785. – [7], 166 s.; 8:o.

Skjöldebrand, Eric: *Critisk afhandling, om den i kongl. mynt-cabinetet, i Stockholm, förvarade silfver-haltige guld-pänning, som framledne herr assessor Keder velat hänföra till Oden, dess tid och religions-mysterer*. – Stockholm, 1795. – [4], 89, [3] s., 1 pl.; 8:o.

Specification på de medailler och begärlige skådepenningar som finnas på Kongl. Myntet i Stockholm. – Stockholm, 1714. – [15] s.; 4:o.

Vitterhetsakademins numismatiska boksamling finns fortfarande på Kungl. Myntkabinetet

På nätet hittar du VITALIS, Vitterhetsakademins biblioteks huvudkatalog:
vitalis.raa.se

Mer info får du från bibliotekarien på KMK:
carina.bergman@raa.se

Streber, Franz Ignaz von: *Ueber einige seltene und unbekante Schaumünzen Herzogs Albert V. aus Baiern : Eine Vorlesung gehalten ... den 12. October 1814 ; Mit einem in Kupfer gestochenen Medaillon ... / von Franz Ignaz Streber, Mitglied der historischen Klasse ...* – München : Lindauer, 1814. – [1] Bl., 42 s., [2] gef. Bl. : 2 Ill. (Kupferst.); 4°.

Swedenborg, Emanuel: *Förslag til wårt mynts och måls indelning, så at reknningen kan lettas och alt bråk afskaffas.* – Stockholm, 1719. – [8] s. ; 4:o.

Thunberg, Carl Peter: *Inträdes-tal, om de mynt-sorter, som i äldre och sednare tider blifvit slagne och varit gångbare uti kejsaredömet Japan; hållet för kongl. vetenskaps-academien, den 25 aug. 1779.* – Stockholm, 1779. – 32 s., 2 pl. ; 8:o.

Wallerius, Johan Gottschalk: *Dissertatio gradualis, de valore et proportione monetæ sviogothicæ, argentæ, quam suffragio ampliss. senatus philos. in illustri upsaliensi athenæo, moderante viro amplissimo atque celeberrimo.* – Upsaliae, 1760. – 22 s.

Vico, Aeneas: *Ex libris 23 commentariorum in vetera imperatorum Romanorum numismata.* – Venetiis, 1560 (Aldus). – 130, [13] s., grav. titelbl., 1 grav. titelpl., 9 pl. ; 4:o.

Zettersten, Eric: *Märkwärdiga anmärkingar om mynt och banker. Med en bifogad förklaring öfver de i handeln och wid sjöfarten brukelige talesät och ord.* – Stockholm, 1771. – 176 s., 2 utv.-tab. ; 8:o.

Ziervogel, Evald: *De re nummaria, ejusque in historia sviogothica usu, dissertatio gemina; antehac in regia academia Upsalensi ...* – Upsaliae, 1749. – [16], 195 s., 5 pl. ; 4:o.

1–3 (förmodligen sammanbundna).

Ziervogel, Evald: *Dissertatio academica, usum rei nummarie in hist. literaria domesticis exemplis declarans; quam, ...* Diss. Ups. [resp.] Georgius Andree Westman. – Upsaliae, 1754. – [4], 28 s. ; 4:o.

Ziervogel, Evald: *Myntkunskapen i gemen, och swenska myntkunskapen i synnerhet: i anledning af det Ehrenpreussiska kongl. academien i Upsala tillhöriga mynt-cabinett.* Stockholm, 1757. – [12], 52 s. ; 4:o.

Ziervogel, Evald: *Numophylacium regie academie Upsalensis, cujus pars prima, numismata, quæ familiarum Romanarum.* Diss. Ups. [resp.] Zacharias Schrange. Upsaliae, 1753. – [84], 66, [2] s., 1 pl. ; 4:o.

Ziervogel, Evald: *Tal, hållet på hans kongl. höghets, Sweriges utkärade och hyllade arf-förstes, prints Adolph Fredrichs högst frögdefulla födelse-dag, den 3 majj 1747. uti den större carolinska läro-salen i Upsala.* – Stockholm, 1747. – [2], 54, [2] s. ; 8:o.

Ziervogel, Evald: *Trettio historiska afhandlingar öfwer swenska mynt och medailler: år 1755, weckotals utgifne af Evald Ziervogel.* – Stockholm, 1755. – [16], 240 s. : ill. ; 4:o.

Ny sedel- och myntserie 2015–2017

FÖRÄNDRINGAR I betalningsväsendet har alltid satt sina spår. För den numismatiskt intresserade ger gamla lagar, förordningar och plakat tillsammans med förarbeten viktig information om myntens och sedlarnas förändring genom århundranden.

Förändringen av den svenska sedel- och myntserien som genomförts de senaste åren och som resulterat i nytt utseende på alla sedlar och mynt – förutom tiokronan – har också föregåtts av ett grundligt arbete i form av olika typer av förarbeten. Till skillnad från de gamla författningarna och förarbetena som oftast får eftersökas antikvariskt är i dag allt tillgängligt digitalt.

Processen från det att sedel- och myntutbytet initierades fram till utvärderingen av detsamma är lång. Samtliga dokument som beskrivs nedan kan laddas ned från eller läsas på Riksbankens hemsida.¹

Processen innehåller flera steg och ger en bra beskrivning om hur nya betalningsmedel tas fram.

2008-03-26 Projektbeskrivning.

2008-06-05 Projektplan för översyn av sedel- och myntserien.

2008-09-30 Kontantanvändningen i Sverige – Delprojekt 1 i översynen av sedel- och myntserien.

2008-10-29 Behovsprövning av 50-öresmyntet – Delprojektet 2 i översynen av sedel- och myntserien.

2010-03-23 Valörer och fördelning av sedlar och mynt – förslag till översyn av sedel- och myntserien – Delrapport 3.

2010-03-23 Beslutsunderlag: Förnyelse av sedel- och myntserien.

2010-03-23 Framställning till Riksdagen om lag om ändring i lag (1988:1385) om Sveriges Riksbank.

2011-04-06 Material, format och färger.

2011-04-06 Tema och motiv.

2012-04-24 Formgivningstävling om Sveriges nya sedlar – jurybeslut.

2012-04-24 Konstnärlig utgångspunkt för den nya sedelserien.

2012-05-29 Tidplan för den nya sedel- och myntserien.

2012-09-24 Konstnärlig utgångspunkt för den nya myntserien.

2013-03-25 Upphovsrättsliga frågor i den nya sedelserien.

2016-02-26 Miljökonsekvenser av myntutbytet 2016.

2018-05-17 Kommunikationsinsatser under sedel- och myntutbytet.

2018-05-17 Utvärdering av sedel- och myntutbytet.

En ny sedel- och myntserie sätter också bestående spår genom nya och förändrade lagar, förordningar² och Riksbanksföreskrifter³.

SFS 2012:1030 Lag om vissa sedlars upphörande som lagligt betalningsmedel.

Riksbankens föreskrifter (SFS 2014:84) om nya mynt av valörerna en krona, två kronor och fem kronor.

Riksbankens föreskrifter (SFS 2014:85) om nya sedlar av valörerna tjugo, femtio, etthundra, tvåhundra, femhundra och ettusen kronor.

SFS 2014:1031 Lag om vissa mynts upphörande som lagligt betalningsmedel.

Riksbankens föreskrifter (RBFS 2015:1) om inlösen av sedlar och mynt.

Riksbankens föreskrifter (RBFS 2017:1) om inlösen av sedlar och mynt.

SFS 2018:1170 Upphävande av Kungörelse (1965:68) om nya sedlar på femtio kronor och tio kronor.

SFS 2018:1171 Upphävande av Kungörelse (1965:510) om nya sedlar på etthundra kronor.

SFS 2018:1172 Upphävande av Kungörelse (1966:2) om nya sedlar på fem kronor.

SFS 2018:1173 Upphävande av Förordning (1976:758) om nya sedlar på ettusen kronor.

Ingemar Svenson

Noter

¹ <https://www.riksbank.se/sv/betalningar-kontanter/sedlar--mynt/sedel--och-myntutbytet-2015-2017/>

² <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/>

³ <https://www.riksbank.se/sv/om-riksbanken/lagar-och-regler/riksbankens-forfattningssamling/>

ANSÖKNINGAR TILL

Sven Svenssons Stiftelse för Numismatik

ANSLAG LÄMNAS FÖR VETENSKAPLIGA
ARBETEN INOM FRÄMST SVENSK NUMISMATIK:
FORSKNING, RESOR & PUBLIKATIONER

STIFTELSENS UPPGIFT ÄR:

- Köpa in föremål som saknas i KMK:s samlingar
- Ge bidrag till publikationer som kan tjäna svensk numismatisk forskning
- Stödja forskare i svensk numismatik

Stiftelsen sammanträder två gånger per år, en gång under våren, en gång under hösten. Ansökan ska vara stiftelsen tillhanda senast 15 februari, alternativt senast 15 september. Skicka ansökan till:

Sven Svenssons Stiftelse för numismatik
Handelsbanken Stiftelsetjänst
106 70 Stockholm

WWW.SVENSVENSSONSTIFTELSE.SE

APPLICATIONS FOR

Sven Svensson's Foundation for Numismatics

APPLICATIONS FOR GRANTS ARE PROVIDED FOR SCIENTIFIC
STUDIES, MAINLY WITHIN SWEDISH NUMISMATICS:
RESEARCH, TRAVELS & PUBLICATIONS

THE FOUNDATION'S ASSIGNMENTS ARE:

- Purchases of items missing in the collection of The Royal Coin Cabinet
- Contributions to publications that could benefit Swedish numismatical research
- Support for researchers in the field of Swedish numismatics

The Foundation Board meets twice a year, in March and October.
Applications must be submitted before 15 February or 15 September.
Address: Sven Svensson Stiftelse, c/o Handelsbanken Stiftelsetjänst,
se-106 70 Stockholm, Sweden

WWW.SVENSVENSSONSTIFTELSE.SE

Gulaschbaronen – de neutralas världskrigsminne för en hundralapp

FÖRRA ÅRET HÖLLS minnesstunder med anledning av första världskrigets upphörande. Långt innan dessa högtidligheter skapades andra minnen, men mera som skämtsamma påminnelser om kristiden.

Tallriken med "Gulaschbaronen" här ovan tillhör ett av dem. Kaffe i säckar och kartonger, en säck mjöl (med davidstjärnan) samt en kartong konserver ligger framme. Sockerkort, brödkort, en passersedel för 1:50, nedan en bricka med en flaska punsch, två smörgåsar, den ena med sill och den andra med skivade ägg avbildas på minnestallriken. I mitten stoltserar Gulaschbaronen.

Spannmålsransonering hade trätt i kraft den 15 januari 1917 och gällde till 24 augusti 1919. I Stockholms "smyghandel" kunde ett kilo mjöl kosta upp emot 10 kronor. I dag drygt 290 kronor mätt med konsumentprisindex. Från 17 februari 1917 till 1 augusti 1919 var kaffet ransonerat. Ett hekto kaffe per person och månad gällde. Kaffet tog dock slut. I hemlighet erbjöd en del "dyrtidsaffärsmän" sina tjänster och sålde kaffe för 6 kronor kilot. En okänd tidning år 1918 skriver i en notis om "kaffejobbare":

En ny svärm kaffejobbare har råkat fast i polisen. En dag i början av månaden gjordes ett gott kap i en lumpbod på Söder, vars innehavare varskott polisen att ett par jobbare försökt sälja kaffe till honom för 26 kr. pr kg. ... Kaffet, ett parti på 295 kg., hade finurligt packats ned i ett par sirapsfat ... under beteckningen olja. Det har nu beslagtogs och överlämnats till en av Folkhushållningskommissionens grossister. Enligt vad de båda misslyckade spekulanterna uppge, är kaffet norsk vara och skall ha betalats av dem med 16 à 17 kr. pr kg. Benämningen "jobbare" stod för spekulanter, gulaschbaroner.

Förfalskningar av ransoneringskort förekom. I en annan notis samma år berättades om "Stora förfalskningar av sockerkort. Även brödkort förfalskade. – En massa personer inblandade. En del av korten ha tillgripits från Jacob Bagges tryckeri". Ja, ni läste rätt, det gällde AB Jacob Bagges sedeltryckeri i Stockholm. Det omfattande mångleriet med ransoneringskort var oroande. Myndigheterna tog till åtgärder; man ändrade kortens utseende, förfalskningarna kunde inte utnyttjas och köparna blev blåsta.

Men vem var han, gulaschbaronen på tallriksbilden? Ingen till namnet bestämd person. Så benämndes rika och vräkiga uppkomlingar och kristidsjobbare, som på kort tid gjort sig en förmögenhet på att leverera livsmedel till främst centralmakternas arméer under första världskriget. Det gällde också personer som blivit rika genom spekulation samt om krigsprofitörer i allmänhet. "Gulaschtiden" är en annan benämning på krisåren under och direkt efter första världskriget, gulaschbaronernas tid.

Gulaschbaronerna blev ett populärt motiv för skämtpressen, på minnestallrikar, askfat och annat. Här utgör han centralmotivet, den nöjde spekulatören som sitter på både ransonerade varor och ransoneringskort. Men redan 1919 var det kört.

I Stockholms-Tidningen i september 1919 "testamenterade" Folkhushållningskommissionen "En restupplaga av sällsynta kristidskort, som förvandlas i klingande mynt" till Barnens dag. Kortet från kristiden skulle bli samlarobjekt:

För folk i allmänhet komma de kort man möjligen har i behåll eller kan skaffa sig, att utgöra ett intressant minne från kristidens besvärligheter och bli helt säkert kuriosita för kommande generationer. Samlare ha redan med iver kastat sig över detta nya område för deras intresse; F.H.K. och dess byråer ute i landet ha fått många framställningar att släppa från sig ett och annat kort. Man har emllertid velat undvika att korten skola bli utsatta för jobberi [spekulation], och F.H.K. har därför givit order till brödbyråerna ute i landet, att endast dess egna tjänstemän skola få ett exemplar av varje kort man på vederbörande byrå disponerar. Resten av korten skola ovillkorligen brännas. Blott en i Stockholm befintlig restupplaga släppes ut till allmänheten. ... Kortet komma att säljas inlagda i slutna kuvert, 10 st. i varje. Priset är satt så lågt som till 1 kr., och den summan äro dessa souvenirer från kristiden väl värda.

Monica Golabiewski Lannby
som snabbfotade tallriken
i en second hand-butik

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmarken

Öppetider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
Fax. 08-411 52 23

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 61

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNAR**
*Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur*
www.nordlindsmynt.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER**

Olympiska föremål

Gamla Brogatan 36
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07

Öppet: måndag – torsdag 11–13

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan 1973 etablerad sammanslutning av för närvarande 20 mynthandlare i flera olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige.

Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

BESOU UR & ANTIK AB

Bertil Svensson
Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031-13 94 84
besour @ telia.com
www.besour.se

COLLECTIA AB

Pramvägen 1
312 51 Knäred
Tel. 0430-507 43 (mån – tors 13 – 15)
info @ collectia.se
www.collectia.se
Kontaktperson: Jimmy Häggqvist

HAMRIN & SVAHN MYNT AB

Sjöberg 1
147 91 Grödinge
Tel. 08-732 66 86, 070-212 64 55
christian.hamrin @ telia.com

JOAKIMS MYNT & SEDLAR

Södra Långvägen 17 A
443 39 Lerum
www.joakimsmyntochsedlar.se

KARLSKRONA MYNTHANDEL AB

Hantverkaregatan 37
371 35 Karlskrona
Tel. 0455-813 73
lennart @ mynt.nu
www.mynt.nu

RUNE LARSSON MYNTHANDEL

Stora Brogatan 14 / Box 98
501 13 Borås
Tel. 033-41 03 15

LUNDS MYNTHANDEL

Klostergatan 5
222 22 Lund
Tel. 046-14 43 69
butiken @ lundsmynthandel.se

J. MELIN MYNT

Koltrastvägen 23
373 32 Nätraby
melinmynt @ hotmail.com

MITQALCOINS

Klas Johnsson
Box 5078
141 05 Kungens kurva
info @ mitqalcoins.se
Tel. 070-610 10 73

HB MYNTINVEST CORONA

Ö. Storgatan 20
611 34 Nyköping
Tel. 0155-28 63 25
corona-coin @ tele2.se
www.coronamynt.se

NILSSONS MYNTHANDEL AB

Box 12
896 21 Husum
Tel. 076-113 22 07
nilssonsmynthandel @ hotmail.com

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46 / Box 5132
102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 61
info @ nordlindsmynt.se
www.nordlindsmynt.se

NUMIKON / TICALEN MYNTHANDEL

Stefan Jonasson / Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 073-95 40 868
numikon @ comhem.se

PECUNIA MM HB

Östra Mårtensgatan 19
223 61 Lund
Tel. 0705-25 25 19
mattsson.g @ telia.com

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Norra Strandgatan 30 / Box 1320
251 13 Helsingborg
Tel. / fax 042-12 25 28
pedersen.mynt @ telia.com
www.jpetersen.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Regeringsgatan 6 / Box 16 390
103 27 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
www.selinsmynthandel.se

SKARABÉ MYNT & GULD AB

Drottninggatan 10
411 14 Göteborg
Tel. / fax 031-13 50 88
skarabe @ telia.com
www.skarabe.eu

SVENSK MYNTHANDEL

Mikael Kindahl
Badstugatan 24, Bredablick
691 32 Karlskoga
svenskmynthandel @ hotmail.com
www.svenskmynthandel.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

Gamla Brogatan 36
111 20 Stockholm
Tel. 08-411 08 07
www.hwmynt.se

AB WIJK ANTIK

Flisvägen 5
743 94 Skyttorp
Tel. 070-368 08 07
info @ wijk.se

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

Sjöberg 1 • 147 91 Grödinge • Tel. 08-732 66 86 • 070-212 64 55
www.mynt.nu/smf/

MYNTAUKTION

Stockholm lördag 11 maj 2019

Ett urval objekt (inkl. köparprovision) som vi har sålt tidigare:

½ riksdaler 1631
26.000:-

Medalj Vasaorden
52.000:-

1/6 öre SM 1673
99.000:-

4 riksdaler riksmünt 1870
54.000:-

5 öre 1910
17.000:-

Danmark
1 Christian d'or 1775
36.000:-

Kina, Hupeh-provinsen
20 cash 1906
82.000:-

Ryssland
5 rubel
51.000:-

Ryssland
1 rubel 1859
111.000:-

Bättre mynt och hela samlingar mottages till kommande myntauktioner.

Vi har mycket goda möjligheter att finna köpare till dina objekt eftersom mer än 20.000 kunder i Sverige och utlandet ser varje auktion via vår hemsida och katalogen.

Kontakta oss för en förutsättningslös diskussion!

MYNTKOMPANIET

Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm

Tfn: 08-678 32 17

E-post: coins@philea.se

www.myntkompaniet.se

AUKTION 30

Auktion 30 avhålls på Hotell Sheraton, Stockholm. Lördagen den 30 mars säljs svenska mynt och sedlar. Söndagen den 31 mars säljs antika och utländska mynt samt polletter och medaljer.

Auktionskatalogen beställs genom insättning av SEK 190:- till bg 399-0090 (priset gäller för leverans inom Sverige).

Myntauktioner i Sverige AB

Banérgatan 17, 115 22 Stockholm • Storgatan 10, 342 60 Moheda

E-mail: info@myntauktioner.se • Telefon: 08-410 465 65

www.myntauktioner.se